

Dosarul nr. 2ra-1368/21

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: I. Pulbere

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: N. Budăi, I. Coreuță, V. Mihaila

ÎNCHEIERE

15 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Bănărescu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și Procuratura Anticorupție, cu privire la repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 6 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă:

La 4 martie 2020, avocatul Oleg Spînu, acționând în numele și interesele lui Anatolie Bănărescu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, prin care a solicitat încasarea sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, obligarea procurorului Ion Munteanu de a aduce scuze oficiale în formă scrisă pentru supunerea neîntemeiată a urmăririi penale și încasarea cheltuielilor de judecată pe parcursul examinării cauzei civile și penale sub forma serviciilor juridice în mărime de 10 000 lei.

În motivarea acțiunii a indicat că la 2 iulie 2015 de către Direcția Urmărire Penală a Centrului Național Anticorupție a fost începută urmărirea penală în cauza penală nr.2015970361 în privința lui Anatolie Bănărescu, în temeiul unei bănuieli rezonabile că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu soldate cu urmări grave.

Prin ordonanța din 28 iulie 2015 Anatolie Bănărescu a fost recunoscut în calitate de bănuțit fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal. Organul de urmărire penală a bănuțit precum că Bănărescu Anatolie activând în calitate de executor judecătoresc, fiind în virtutea prevederilor art. 123 alin. (2) din Codul penal, persoană cu funcție publică, având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în conformitate cu obligațiunile funcționale prevăzute în fișa postului și în conformitate cu Legea privind combaterea corupției și protecționismului nr. 900-XIII din 27 iunie 1996, acceptând benevol restricțiile impuse de actele normative pentru a nu fi comise

acțiuni ce pot conduce la folosirea situației de serviciu, contrar obligațiilor și interdicțiilor impuse de funcția deținută a comis depășirea atribuțiilor de serviciu.

Prin ordonanța din 22 octombrie 2015 a Procurorului în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu, cu acordul Prim-adjunctului Procurorului General al Republicii Moldova la acel moment, Eduard Harunjen, s-a dispus prelungirea termenului menținerii în calitate de bănuț a lui Anatolie Bănărescu în cauza penală nr. 2015970361 până la 28 ianuarie 2016.

Prin Ordonanța Procurorului Procuraturii Anticorupție Ion Munteanu din 28 ianuarie 2016 s-a dispus scoaterea lui Anatolie Bănărescu de sub urmărire penală în cauza penală nr. 2015970361, cu clasarea procesului penal.

Prin aceeași ordonanță s-a dispus pornirea procesului contravențional conform art. 312 din Codul contravențional - Abuzul de serviciu, în privința lui Anatolie Bănărescu, cu înlăturarea răspunderii contravenționale din motivul expirării termenului de prescripție.

Prin încheierea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 4 septembrie 2016, s-au admis plângerile înaintate de reprezentantul petiționarului SRL „Eurostil Construct” Angela Șcerbina și avocatul Oleg Spînu în interesele petiționarului Anatolie Bănărescu, și declarate nule: ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție Ion Munteanu din 28 ianuarie 2016 de clasare a procesului penal nr. 2015970361; ordonanța procurorului anticorupție-interimar Adrian Popenco din 11 martie 2016 prin care s-a respins plângerea SRL „Eurostil Construct”; ordonanța Procurorului interimar al Procuraturii Anticorupție Adrian Popenco din 11 aprilie 2016 privind respingerea plângerii lui Anatolie Bănărescu împotriva ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu din 28 ianuarie 2016, de clasare a procesului penal nr. 2015970361, cu reluarea procesului penal și obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate ale drepturilor petiționarilor.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017, s-au admis recursurile declarate de către procurorul în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu, executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu și avocatul Oleg Spînu împotriva încheierii Judecătorei Buiucani, mun. din 9 Chișinău din 4 octombrie 2016, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 16 februarie 2018, s-a respins plângerea înaintată de reprezentantul petiționarului SRL „Eurostil construct” Angela Șcerbina împotriva ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu din 28 ianuarie 2016 de clasare a procesului penal și ordonanței procurorului anticorupție-interimar Adrian Popenco din 11 martie 2016, prin care s-a respins plângerea SRL „Eurostil Construct”, ca fiind neîntemeiată. S-a admis plângerea depusă de avocatul Oleg Spînu în interesele petiționarului Anatolie Bănărescu împotriva ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu din 28 ianuarie 2016 de clasare a procesului penal și ordonanței procurorului anticorupție-interimar Adrian Popenco din 11 aprilie 2016. S-a declarat nulitatea ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu din 26 ianuarie 2016, în partea ce se referă la pornirea procesului contravențional de către Anatolie Bănărescu. S-a declarat nulitatea ordonanței procurorului anticorupție-interimar Adrian Popenco din 11 aprilie 2016, prin care s-a respins plângerea avocatului Oleg Spînu în interesele lui Anatolie Bănărescu, prin care s-a solicitat anularea ordonanței din 28 ianuarie 2016 a procurorului în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Bănărescu

Anatolie și clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2015970361, în partea capătului de acuzare privind comiterea contravenției prevăzute de art. 312 din Codul contravențional de către Anatolie Bănărescu ca fiind nefondată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2018, s-au respins ca nefondate recursurile declarate de procurorul în Procuratura Anticorupție, Ion Munteanu și recursul declarat de reprezentantul petiționarului SRL „Eurostil Construct”, Angela Șcerbina și menținută fără modificări încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 16 februarie 2018.

Astfel, avocatul Oleg Spînu a invocat că reclamantul Anatolie Bănărescu pe parcursul anilor 2015 - 2018 a fost hărțuit permanent, atât penal de către organele procuraturii și instanțele judecătorești, cât și atras la răspundere contravențională de către aceleași organe în limitele competențelor procesuale, ca în final să fie achitat și reabilitat prin decizii definitive și irevocabile ale instanțelor de judecată.

Pentru dovedirea acuzațiilor ca fiind fictive și fabricate de organul de urmărire penală pentru intimidarea în profesia sa, pe perioada anilor în care a fost abuzat de autoritățile statului a suferit o serie de prejudicii materiale, morale cât și i-a fost încălcată demnitatea și onoarea sa în virtutea profesiei pe care o exercită.

Consideră că acțiunile/inacțiunile acestor autorități, prin care au fost materializate o serie de abuzuri și acuzații nefondate, urmează a fi deferite justiției pentru repararea prejudiciului cauzat victimei, restabilirea echității sociale și în scopul prevenirii unor noi delictе de către aceste autorități.

În drept, acțiunea s-a întemeiat în baza prevederilor art. 19, 20 alin. (1), 2007 din Codul civil, art. 524 din Codul de procedură penală și art. 1, 3 alin. (1), 5-7, 10 și 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin hotărârea din 1 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Oleg Spînu în numele și interesele lui Anatolie Bănărescu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 22 decembrie 2020, avocatul Oleg Spînu, în numele și interesele lui Anatolie Bănărescu, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe.

Prin decizia din 6 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de apel depusă de avocatul Oleg Spînu în numele și interesele lui Anatolie Bănărescu.

S-a casat integral hotărârea din 1 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă prin care:

S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Bănărescu.

S-a încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Anatolie Bănărescu prejudiciul moral în sumă de 30 000 lei și prejudiciul material în sumă de 7 000 lei.

S-a încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Anatolie Bănărescu cheltuielile de judecată sub formă de cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 5000 lei.

S-a obligat Procuratura Anticorupție să aducă scuze oficiale în formă scrisă lui Anatolie Bănărescu în legătură cu scoaterea integral a persoanei de sub urmărire penală.

În rest cererea de chemare în judecată s-a respinge, ca neîntemeiată.

În motivare, Colegiul instanței de apel a reținut că, reclamantul Anatolie Bănărescu a fost învinuit neîntemeiat de săvârșirea pretinselor fapte prejudiciabile prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, iar prin acțiunile organelor de urmărire penală i s-a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale.

Din acest motiv, instanța de apel a conchis că acțiunea acestuia este întemeiată, în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 și a prevederilor art. 2007, 2036, 2037 din Codul civil.

Totodată, instanța de apel a remarcat că suma de 50 000 lei solicitată de reclamant cu titlu de prejudiciu moral prin prisma Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 este vădit disproporțională și excesivă. Iar, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate lui Anatolie Bănărescu, instanța de apel a apreciat că suma de 30 000 lei poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce la o satisfacție echitabilă.

În ceea ce privește pretenția privind repararea prejudiciului material, Colegiul a reținut că în confirmarea cheltuielilor de asistență juridică au fost prezentate două bonuri de plată din care rezultă că reclamantul Bănărescu Anatolie în cadrul cauzei penale a achitat avocatului Corneliu Chisilița suma de 10 000 lei. Iar, reieșind din practica judiciară în instanțele naționale și recomandarea Consiliului Uniunii Avocaților din 30 martie 2012 privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, ordinul de plată anexat la materialele cauzei, faptul că cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial, a menționat că pretenția cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată urmează a fi admisă parțial, suma de 7 000 lei fiind una corespunzătoare acțiunilor întreprinse.

La fel, referitor la cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, deoarece cererea de apel a fost admisă, ținând cont de nivelul de complexitate al cauzei și faptul că avocatul a participat doar la o ședință de judecată, instanța de apel a conchis că cheltuielile de asistență juridică, necesare și rezonabile, care urmează a fi compensate urmează a fi apreciate la suma de 5000 lei, care în opinia instanței este argumentată și poate fi considerată corespunzătoare acțiunilor întreprinse.

Privitor la capătul de cerere privind obligarea Procuraturii Anticorupție de a aduce scuze oficiale în formă scrisă, având în susținere prevederile art. 12 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, a reținut că aceasta este întemeiată.

La 6 august 2021, Ministerului Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 6 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, a invocat că decizia este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată în baza temeiurilor de recurs prevăzute de art. 432 alin. (1), (2) lit. c) și (4) din Codul de procedură civilă.

A susținut că dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, stabilesc că „este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei

fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală [...]

În sensul prevederilor enunțate rezultă expres că angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

La caz, din materialele cauzei rezultă că acțiunile întreprinse de organul de urmărire penală nu au fost declarate ilegale. Astfel, nu sunt întrunite condițiile impuse imperativ de lege - atragerea ilegală la răspundere penală - și pretențiile urmează a fi respinse.

La fel, consideră că instanța de apel eronat a casat hotărârea instanței de fond, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr.1545 din 25 februarie 1998. Suplimentar, a fost ignorat și faptul că prin prisma legii date persoana are dreptul să solicite despăgubire în situația când aceasta a fost condamnată, iar ulterior în privința sa a fost emisă sentință de achitare. Anume, în astfel de situații se poate invoca că persoana a fost efectiv atrasă la răspundere penală.

Or, art. 50 din Codul penal indică că se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Astfel, a menționat că din coroborarea normelor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 și art. 50 din Codul penal cu circumstanțele de fapt și drept a cauzei, rezultă că reclamantul nu a fost atras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de „condamnat”, cât și în privința acestuia nu a fost emisă o sentință de condamnare.

În acest sens, în condițiile în care intimatul/reclamantul nu a fost condamnat, consideră că este neremediată soluția instanței de apel.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată Ministerului Justiției la 7 iunie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.127-128).

Din acest motiv, Colegiul consideră că recursul depus la 6 august 2021 este declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Copia cererii de recurs a fost expediată intimaților la 12 august 2021. Însă, până la data examinării admisibilității recursului, intimații nu a depus referință prin care să expună poziția.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea

Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari